

SLOVENSKA ZVEZA ZA
JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE
IN TOBAČNO KONTROLO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

MESTNA OBČINA MARIBOR

facebook.com/szotk
twitter.com/tobakzveza
zadihaj.net
nvozdravje.si

E-NOVICE /Oktober 2015

Vsebina:

- [novice mreže NVO za zdravje in ostale novice](#)
- [zanimive novice iz področja zdravja in okolja](#)
- [napovednik dogodkov na področju zdravja in okolja](#)
 - [razpisi na področju zdravja in okolja](#)

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

• Izvedli smo projekt nevladni EKO-BUS

V sodelovanju z drugimi mariborskimi nevladnimi organizacijami smo 8.10.2015 in 9.10.2015 za osveščanje o vplivih prometa na okolje in zdravje vzpostavili začasno, pilotno, okolju prijazno avtobusno linijo na pogon na stisnjen zemeljski plin (CNG – Compressed natural gas) oziroma na metan.

S krožno avtobusno linijo smo povezali nekatere športno-rekreativne in kulturne objekte, oziroma prireditvene prostore na desnem in levem bregu mesta Maribor. V sklopu tedna otroka smo z avtobusom prevažali predvsem mlade obiskovalce prireditev. Med vožnjo smo izvajali nagradni kviz z vprašanji s področja ekologije in prometa ter zdravja s poudarkom na rabi tobaka. Med postanki pa smo izvajali svetovanja za opuščanje kajenja ter meritve ogljikovega monoksida v izdihanem zraku.

V akciji so sodelovali Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo - SZOTK, društvo Mladi in Tobak, Zveza Prijateljev Mladine, Kulturno izobraževalno društvo KIBLA, Mladinski kulturni center - MKC Maribor. Dogodek sta omogočila Mestna občina Maribor in Medobčinski urad za varstvo okolja in ohranjanje narave.

Nekaj utrinkov dogodka in ostalih prireditev najdete na [naši facebook strani](#).

• Mesec boja proti raku

Rak dojke je svetovno gledano drugi najpogostejši rak. V letu 2012 je bil odgovoren za 1,7 milijonov novih diagnoz rakavih obolenj. Ta statistika kaže na 20 % porast incidence v primerjavi z letom 2008. Še večjo skrb vzbuja podatek, da je rak dojke vodilni razlog smrtnosti med ženskami po celem svetu. Incidenca raka dojke je sicer višja v razvitih državah, vendar je največji porast incidence bolezni v državah z nizko ali srednje-razvitim gospodarstvom. Prav v manj razvitih državah so stopnje preživetja najnižje. Kljub razlikam pa je potrebno sprejeti ukrepe za zmanjševanje dejavnikov tveganja za razvoj raka dojke. Agencija za raziskave rakavih bolezni zato poziva vse države da se odzovejo svetovni akciji ukrepanja proti raku.

Mesec boja proti raku dojke je letni dogodek. Namen dogodka je opozoriti na nevarnosti bolezni in zbirati sredstva za raziskave o vzrokih, preventive, zdravljenju in paliativi bolezni.

Splošna javnost se sicer velikokrat zaveda bolezni, vendar je še premalo storjeno na področju podpore civilne družbe pri preprečevanju dejavnikov tveganja za raka dojke, kot tudi zgodnjega prepoznavanja in zdravljenja.

Več o tej temi najdete [tukaj](#).

• Od 22. - 24. oktobra smo se v Ljubljani udeležili zanimive konference "Preventiva brez besed"

Evropsko združenje za raziskave v preventivi ("European Society for Prevention Research - EUSPR") in Inštitut Utrip so izvedli 6. mednarodno konferenco ter srečanje članov in članic EUSPR, ki je potekala od 22. do 24. oktobra 2015 v Hotelu Lev v Ljubljani. Tema konference je bila "Preventiva brez besed" ("Prevention without Talking"). Svoj del predavanja smo

izvedli tudi mi v SZOTK v sodelovanju z Andrejo Ternar na temo Nevromarketinga na primeru oglaševanja s strani tobačne industrije - vplivi oglaševanja na našo podzavest.

Pregled nad govorniki in temami najdete [tukaj](#) in na [naši facebook strani](#).

[Nazaj na vrh](#)

ZANIMIVE NOVICE IZ PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

- **[Razkrito: Veliki tobačni koncerni izrabljajo zakone EU za zamik zdravstvenih iniciativ](#)**

Največja tobačna podjetja so bila ključnega pomena pri promociji regulacije podjetij in njihovega poslovanja na območju Evropske unije, katero pa so izrabile za zamik zdravstvenih iniciativ. Analiza, ki jo je izvedla Raziskovalna Skupina za Tobačno Kontrolo (TCRG – Tobacco Control Research Group) univerze iz Batha v Veliki Britaniji, je odkrila, da so podjetja igrala ključno vlogo pri promoviranju programa Evropske komisije z imenom "Boljša Regulacija (ang. Better Regulation)", ki postavi poslovne interese v sklop snovanja političnih strategij. Podjetja so nato uporabila novo zakonodajo za blokado in preložitve številnih novih zdravstvenih reform, vključno z uvedbo enotne nevtralne embalaže v Združenem kraljestvu. Po pogojih programa "Better Regulation", za katerega interni dokumenti tobačne industrije razkrivajo skoraj navdušeno podporo britanskih in ameriških tobačnih koncernov, nalaga vladam Evropske unije vključno z Združenim kraljestvom, da morajo pred sprejetjem zakona izvesti oceno vplivov in opraviti javne konzultacije s podjetji, na katerih poslovanje bi vplivala zakonodaja, kar pomeni zaostanke pri sprejemanju zdravstvene zakonodaje.

VIR: The Guardian, 11.10.2015

- **[Elektronske cigarete: Učinek na pobrane trošarine od klasičnih cigaret trenutno ni razviden](#)**

Analiza, ki jo je opravil GAO (U.S Government Accountability Office), ni našla dokazov, da bi uporaba e-cigaret imela vpliv na prihodke od trošarin na klasične cigarete, katerih poraba v zadnjem času upada. Razlogi za pomanjkanje opaznega učinka so: majhen tržni delež trga e-cigaret (ocenjen na \$2.5 milijard v letu 2014) v primerjavi s trgom tobačnih cigaret (\$80 milijard v letu 2014); pomanjkanje izčrpnih in zanesljivih podatkov o količinah in cenah e-cigaret; in pomanjkanje izčrpnih ter zanesljivih informacij o obsegu uporabnikov, ki klasične cigarete zamenjajo z e-cigareti, kar bi pomenilo zmanjšanje državnih prihodkov od trošarin, saj bi bilo prodanih manj cigaret. Podatki nedavne raziskave, ki jo je opravil Center za nadzor in preprečevanje bolezni (Center for Disease Control and Prevention) kažejo, da se povečuje delež mladoletnikov, pri katerih upada raba klasičnih cigaret, sočasno pa se povečuje raba e-cigaret. Če se bo ta trend nadaljeval se lahko v prihodnje pričakuje upad prihodkov od trošarin.

VIR: GAO.gov, 14.9.2015

- **[Kadilci raje posežejo po e-cigaretah kot pa popolnoma prenehajo kaditi](#)**

Uradne statistike so pokazale, da se je število protikadilskih izdelkov, ki jih NHS (National Health Service – Državna Zdravstvena Služba Anglije) predpiše ljudem, ki hočejo opustiti kajenje, v zadnjem letu zmanjšalo za tretjino. V letu 2014/15 je bilo predpisanih 169.967 (31%) manj izdelkov za pomaganje opuščanju kajenja, kot leto poprej. Povečana popularnost e-cigaret naj bi bil eden izmed glavnih razlogov za takšno zmanjšanje.

VIR: THE TIMES, 13.10.2015

- **[Škotski parlament je izglasoval prepoved kajenja v avtomobilih v katerih so otroci](#)**

Zakon, ki prepoveduje kajenje v avtomobilih z otroki, je preskočil svojo prvo oviro v škotskem parlamentu. Poslanci škotskega parlamenta so se soglasno izrekli v prid splošnim okvirjem zakonodaje, katere namen je zaščititi otroke pred škodljivim vplivom pasivnega kajenja. Kadilci, ki bodo kadili v avtomobilih v prisotnosti otrok, bodo tako lahko kaznovani tudi z do £100 kazni.

VIR: BBC, 8.10.2015

- **[Pogovor z otroki o nevarnosti kajenja lahko pomaga staršem prenehati kaditi](#)**

Ameriška študija je pokazala, da naj bi imeli starši, ki so že prenehali kaditi, manjšo možnost ponovno zapasti v kajenje, če se o nevarnostih le-tega pogovarjajo s svojimi otroki. Znanstveniki so v sklopu študije eno leto spremljali 700 bivših kadilcev - staršev. Polovica staršev je po pošti prejela informativno-izobraževalni material, ki je pojasnjeval nevarnosti tobaka in aktivnosti s katerimi so si lahko pomagali pri pogovoru o nevarnostih kajenja s svojimi otroki. Ostali starši so bili kontrolna skupina in niso prejeli nikakršne pomoči. Po enem letu, so starši, ki so prejeli material po pošti, bili dvakrat bolj verjetni, da ostanejo brez cigaret in ne začnejo ponovno kaditi, kot pa starši iz kontrolne skupine.

VIR: Reuters, 15.10.2015

[Nazaj na vrh](#)

- **Soočenje z Evropskim problemom drog: Spopadanje s preprodajo drog in nepravilno uporabo substanc, 28. oktober 2015, Bruselj**

Po podatkih Svetovnega poročila o drogah organizacije UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime – Pisarna Združenih Narodov za Droge in Kriminal) iz leta 2015, je v letu 2013 kakšno prepovedano drogo uporabilo 246 milijonov ljudi po celem svetu starih od 15 do 64 let. Čeprav se uporaba drog v preteklih letih ni povečevala, moramo vseeno imeti v mislih, da je okoli 27 milijonov ljudi rizičnih uporabnikov drog (PDU – problem drug users), ki trpijo za motnjami povezanimi z uporabo drog in odvisnosti od drog: 12,19 milijonov od teh rizičnih uporabnikov drog si droge vbrizgavajo z iglami in približno 1,65 milijonov od teh, ki si droge vbrizgavajo z iglami, so okuženi z virusom HIV.

Evropski center za nadzor nad drogami in Poročilo EU o drogah in zasvojenosti od drog 2015, navajata, da je 1 od 4 Evropejcev v Evropski uniji (80 milijonov odraslih) v določenem obdobju svojega življenja uporabilo kakšno prepovedano drogo. Najbolj pogosta prepovedana droga je konoplja z 78 milijoni uporabnikov, na drugem mestu je kokain s 15 milijoni uporabnikov, sledijo mu amfetamini z 12 milijoni uporabnikov. Opiate, kot na je primer heroin, in ki so v veliki meri odgovorni za velik delež smrti in obolenj povezanih z uporabo drog, je uporabilo 1,3 milijonov Evropejcev.

Uporaba drog ostaja eden izmed glavnih vzrokov umrljivosti zaradi prevelikega odmerka in z drogami povezanih obolenj, nesreč, nasilja in samomorov. Ocena EU o smrti zaradi prevelikega odmerka drog v letu 2013 se začne pri 6100 smrtnih žrtvah, kar je primerljivo z 187100 smrtnimi žrtvami zaradi prevelikega odmerka drog po svetu. Hkrati, pa najnovejše ocene za leto 2010 govorijo o številki 1700, to je število ljudi, ki so umrli za HIV/AIDS zaradi vbrizgavanja drog in 769 opozoril v zvezi z novimi primeri obolelih za AIDS-om povezanim z zlorabljanjem drog v letu 2013.

Več informacij v zvezi z konferenco najdete [tukaj](#).

- **Kampanja "Ex kadilci so zmagovalci" pripravlja - Dan ex kadilcev, 30.oktober 2015, Bruselj**

Kampanja Evropske komisije, Ex kadilci so zmagovalci, letos zopet pripravlja Dan Ex kadilcev, ki bo tokrat v petek, 30. Oktobra 2015. Dan ex kadilcev bomo proslavili v vseh državah EU, glavni dogodek pa bo v Bruslju, pred sedežem Evropske komisije.

V ta namen smo pripravili posebno spletno stran, kjer lahko vsi ex kadilci prižgejo svojo iskrico na zemljevidu Evrope in tako proslavijo svojo odločnost in uspeh v spopadanju s tobakom. Prav tako lahko iskrico prižgejo tudi prijatelji ali sorodniki za nekoga, v podporo nekomu, ki je nehal kaditi.

Povezava do spletne strani se nahaja [tukaj](#).

- **Slovenija brez tobaka - kdaj? 5. november 2015, Novo mesto**

Naslednje regijsko srečanje NIJZ bo organizirala območna enota Novo mesto (NIJZ OE Novo mesto). Slovenija mora do maja 2016 v nacionalno zakonodajo vnesti določbe nove evropske Direktive o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov. Nekaterih ukrepov omejevanje tobačne industrije, pri katerih Slovenija zaostaja za drugimi državami, nova direktiva ne vključuje.

Na srečanjih po vsej Sloveniji želimo širšo javnost seznaniti z obsegom rabe tobaka v Sloveniji in posledic rabe tobaka, predstaviti potrebne ključne ukrepe in vzpodbuditi podporo za spremembo zakonodaje na tem področju.

Srečanje bo v četrtek, 5.11.2015 ob 9. uri, v prostorih NIJZ OE Novo mesto, Defranceschijska ulica 1, 8000 Novo mesto (predavalnica v mansardi), Novo mesto.

Vseh preteklih regijskih srečanj smo se udeležili tudi predstavniki SZOTK.

Program srečanja v Novem mestu najdete [tukaj](#).

Datume naslednjih srečanj pa [tukaj](#).

Vljudno vabljeni!

[Nazaj na vrh](#)

- **[Javni razpis za sofinanciranje projektov in/ali aktivnosti NVO in neprofitnih organizacij v Mestni občini Ljubljana s področja varstva okolja](#)**

Predmet javnega razpisa je sofinanciranje projektov in/ali aktivnosti okoljskih nevladnih organizacij in neprofitnih organizacij v MOL v letu 2016, ki aktivno delujejo na področju varstva okolja in narave.

Razpisuje: Mestna občina Ljubljana

Rok prijave: 2.12.2015

Mestna občina Ljubljana je objavila številne druge razpise, ki so dostopni na spletnih straneh Mestne občine Ljubljana. Razpisi so tudi objavljeni na spletni strani <http://www.razpisi.info>.

- **Javni razpis za sofinanciranje projektov za leto 2016 in programov za obdobje od 2016 do 2018 s področja mladinskega sektorja v Mestni občini Ljubljana**

Predmet razpisa je sofinanciranje programov in projektov s področja mladinskega sektorja, ki jih na območju MOL izvajajo mladinske nepridobitne organizacije. Razpis je namenjen programom in projektom mladinskih aktivnosti, mreženja nepridobitnih organizacij in sekundarnih preventivnih programov.

Razpisuje: Mestna občina Ljubljana

Rok prijave: 2.12.2015

Mestna občina Ljubljana je objavila številne druge razpise, ki so dostopni na spletnih straneh Mestne občine Ljubljana. Razpisi so tudi objavljeni na spletni strani <http://www.razpisi.info>.

- **Javno naročilo: Študija o boleznih, povezanih z revščino in zapostavljenih boleznih**

Generalni direktorat Evropske komisije za raziskave in inovacije je objavil javno naročilo za izdelavo študije o boleznih, povezanih z revščino, in zapostavljenih boleznih.

Razpisuje: Evropska komisija, Generalni direktorat za raziskave in inovacije

Rok prijave: 16.11.2015

- **Javno naročilo: Pilotni projekt v zvezi z zmanjševanjem neenakosti na področju zdravja za LGBTI osebe**

Generalni direktorat Evropske komisije za zdravje in varnost hrane je objavil javno naročilo za izvedbo pilotnega projekta v zvezi z zmanjševanjem neenakosti na področju zdravja za lezbijke, geje, biseksualne, transspolne in interseksualne (LGBTI) osebe.

Razpisuje: Evropska komisija, Generalni direktorat za zdravje in varnost hrane

Rok prijave: 16.11.2015

- **Javno naročilo: Študija o vplivu nadnacionalnega prostovoljstva prek Evropske prostovoljske službe**

Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA) je objavila javno naročilo za izdelavo študije o oceni vpliva, učinkov in priložnosti, ki jih je ustvarila izkušnja nadnacionalnega prostovoljstva prek Evropske prostovoljne službe za mlade, vpletene organizacije in zadevne skupnosti, za namen podpore prihodnje politike.

Razpisuje: Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA)

Rok prijave: 7.12.2015

- **Horizon 2020: Innovative Medicines Initiative (IMI2)**

V okviru prednostne naloge "družbeni izzivi" programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020 so objavljeni javni razpisi za sofinanciranje razvojnih in raziskovalnih projektov s področja zdravstva.

Razpisuje: Evropska komisija

Rok prijave: 12.1.2015

- **Horizon 2020: Personalised Medicine**

V okviru prednostne naloge "družbeni izzivi" programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020 so objavljeni javni razpisi na področju personalizirane medicine – prilagajanja zdravljenja v letih 2016 in 2017.

Razpisuje: Evropska komisija

Rok prijave: Datum odprtja in rok prijave sta odvisna od teme, na katero se prijavljate

[Nazaj na vrh](#)

SLOVENSKA ZVEZA ZA JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE IN
TOBAČNO KONTROLO

info@zadiahaj.net
info@tobak-zveza.si

Partizanska cesta 12
2000 Maribor
TEL: +386 5 917 80 76
GSM: +386 61 317 113